МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ТА ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ»

Мова навчання – ***українська***

Шифр та найменування галузі знань ***D «Бізнес, адміністрування та право»***

Код та найменування спеціальності ***D7 «Торгівля»***

Освітньо-наукова програма ***Підприємництво та торгівля***

Ступінь вищої освіти ***доктор філософії***

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності ***D7 «Торгівля»***
від 31.08.2026 року протокол №1

Реєстраційний номер у відділі аспірантури та докторантури

19-D7-2026A

1. Загальна інформація



Кафедра: Бізнесу і торгівлі

Викладач: **Лагодієнко Володимир Вікторович,** професор кафедри бізнесу і торгівлі, доктор економічних наук, професор

Контакти:
volodymyr@wiktoriya.com
0950835562

Профайл

Освітній компонент викладається на *2* курсі у *1* семестрі
Кількість: кредитів - 6, годин – 180

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	90	40	50
заочна	36	14	22
Самостійна робота, годин	Денна -90		Заочна – 144

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

У сучасних умовах господарювання дієвим засобом підвищення конкурентоспроможності підприємства стає інтелектуальна власність. На сучасному етапі економічного розвитку провідні країни розглядають інтелектуальну власність як одну з головних складників національного багатства. У міру просування економіки до більш наукоємної моделі розвитку інтелектуальна власність стає одним з основних активів. Чим успішніше працює підприємство, тим вище частка інтелектуальної власності в структурі його активів. Забезпечення належного захисту прав інтелектуальної власності в Україні надзвичайно важливе для подальшого розвитку української економіки та залучення міжнародних інвестицій.

3. Мета освітнього компоненту

Метою дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав» є засвоїти аспірантами фундаментальні поняття у сфері інтелектуальної власності та авторських прав; навчити здобувачів орієнтуватися у видах інтелектуальної власності, її розпізнавальних особливостях; розкрити основні теоретичні і методологічні засади процесу управління об’єктами інтелектуальної власності та авторських прав; сприяти формуванню у здобувачів економічного мислення та навичок прийняття обґрунтованих рішень, пов’язаних з інноваційною діяльністю та портфелем прав інтелектуальної власності.

Основним завданням курсу полягає у забезпеченні інтелектуального і соціального розвитку особистості шляхом навчання основам правових та економічних аспектів інтелектуальної власності.

Згідно з вимогами освітньої програми в результаті вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав» здобувач освіти повинен:

знати:

- класифікацію об’єктів інтелектуальної власності та авторських прав;
- основні концепції та стратегії управління інтелектуальною власністю та авторськими правами;

- світову систему охорони права інтелектуальної власності та авторських прав; - інституційно-правове поле функціонування інтелектуальної власності та авторських прав в Україні;

- основи патентно-ліцензійної політики та здійснення патентних досліджень; - основи комерціалізації інтелектуальної власності та її маркетингу;

- порядок обліку і оцінки вартості інтелектуальної власності та авторських прав в процесі її комерціалізації;

- основи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності та авторських прав.

уміти:

- ідентифікувати і класифікувати об'єкти інтелектуальної власності та авторських прав;
- збирати і аналізувати патентну інформацію для проведення патентних досліджень;
- сформувати заявку на набуття прав на винаходи і корисні моделі;
- сформувати заявку на набуття прав на промисловий зразок та на кваліфіковане зазначення походження товару;
- сформувати заявку на набуття авторських прав на знак для товарів і послуг;
- сформувати заявку на набуття авторських прав на об'єкт авторського права;
- сформувати заявку на набуття авторських прав на нетрадиційні об'єкти;
- розраховувати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- визначати економічний ефект від комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та авторських прав;
- визначати збитки від порушення права інтелектуальної власності та авторських прав;
- вирішувати проблеми економічного характеру, пов'язані з інтелектуальною власністю та авторськими правами.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Методологія наукових досліджень» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля, та освітньо-науковій програмі "Підприємництво та торгівля" підготовки докторів філософії.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК02 Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 03. Здатність працювати автономно

ЗК04 Здатність до міжособистістної взаємодії

ЗК 05. Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01 Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

СК02 Здатність продукувати, обґрунтувати нові ідеї, гіпотези і моделі, та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК05 Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань у підприємницькій, торговельній

та біржовій діяльності.

СК06 Здатність застосовувати сучасні інформаційно – комунікативні технології (інформаційні системи, хмарні технології, комунікаційні технології передачі та обміну інформацією), прилади та обладнання (в тому числі комп'ютерна техніка, апаратно-програмне забезпечення), необхідні для виконання інноваційної науково – дослідної, педагогічної, професійної діяльності в підприємницьких, торговельних та біржових структурах.

СК 08 Здатність забезпечувати підготовку бізнес – проєктів, координувати підготовку проектних пропозицій щодо фінансування та реєстрації наукових розробок.

Програмні результати навчання:

РН03. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання.

РН04. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні, комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямах

РН05. Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямах.

РН07. Аналізувати та оцінювати стан, тенденції розвитку підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у професійній практиці.

РН08. Формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, актуальні літературні та інформаційні джерела, результати теоретичного аналізу, моделювання, експериментальних досліджень

РН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Система інтелектуальної власності та авторського права			
1	Поняття інтелектуальної власності та захисту авторського права	2	0,5
2	Предмет та завдання інтелектуальної власності та захисту авторського права	2	0,5
3	Система законодавства України про інтелектуальну власність та авторське право	2	0,5
4	Механізм державного управління інтелектуальною власністю та захистом авторського права.	2	0,5
5	Поняття об'єктів та суб'єктів права інтелектуальної власності і авторського права	2	0,5
6	Система правової охорони та захисту інтелектуальної власності і авторських прав	2	0,5
7	Принципи правової охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності та авторського права	2	0,5

8	Поняття авторського права та суміжних прав	2	0,5
9	Об’єкти та суб’єкти авторського права	2	0,5
10	Підходи до вибору методів реагування на ризик	2	0,5
11	Строки дії авторського права	2	0,5
12	Майнові та особисті немайнові права авторів	2	0,5
13	Поняття порушення авторського права	2	0,5
14	Поняття суміжних прав	1	0,5
15	Поняття авторських договорів та їх види	1	0,5
Змістовний модуль 2. Правове регулювання засобів індивідуалізації цивільного обороту, товарів та послуг. Договори у сфері права інтелектуальної власності та авторського права			
16	Поняття комерційного (фірмового) найменування	1	1
17	Систему правової охорони торговельної марки	1	
18	Поняття комерційного (фірмового) найменування	1	0,5
19	Система правової охорони торговельної марки	1	0,5
20	Поняття патентного права, його об’єктів та суб’єктів	1	0,5
21	Поняття патенту та його види	1	0,5
22	Поняття, види та характеристику нетрадиційних об’єктів інтелектуальної власності	1	0,5
23	Поняття договорів у сфері права інтелектуальної власності та авторського права	1	0,5
24	Поняття ліцензії та ліцензійного договору	1	0,5
25	Поняття договору про створення за замовленням і використання об’єкта права інтелектуальної власності та авторського права	1	1
26	Поняття договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності та авторського права	1	1
27	Поняття договору комерційної концесії (франчайзингу)	1	1
Разом за ОК:		**40**	**14**

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної/лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття, система та джерела права інтелектуальної власності	8	4
2	Поняття авторського права	6	4
3	Суб'єкти та об'єкти суміжного права	6	4
4	Право промислової власності	6	2
5	Охорона засобів індивідуалізації	6	2
6	Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності та авторських прав	6	2
7	Комерціалізація інтелектуальної власності та авторських прав	6	2
8	Захист права інтелектуальної власності	6	2
Всього за ОК:		**50**	**22**

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	*Тема:* Поняття, система та джерела права інтелектуальної власності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1.1. Генезис розвитку правового інституту інтелектуальної власності. 1.2. Чинне законодавство України про інтелектуальну власність. 1.3. Норми міжнародного права. 1.4. Проблеми сучасної охорони інтелектуальної власності. 1.5. Місце права інтелектуальної власності в сучасній правовій доктрині	12	18

	Розв’яжіть тести.		
2	*Тема:* Поняття авторського права Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 2.1. Історико-правові аспекти розвитку авторського права в Україні. 2.2. Поняття та правова природа авторського права. 2.3. Правове регулювання вільного доступу до об'єктів авторського права. 2.4. Твори, які не є об'єктами авторського права. 2.5. Співавтори як суб'єкти авторського права. 2.6. Охорона хореографічних творів. 2.7. Майнові права суб'єктів авторського права та випадки обмеження майнових прав автора. 2.8. Охорона фотографічних творів. 2.9. Колективне управління авторським правом Розв’яжіть тести.	12	18
3	*Тема:* Суб'єкти та об'єкти суміжного права Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 3.1. Поняття та особливості суміжних прав. 3.2. Правове регулювання театральних постановок. 3.3. Право на виконання, право на фонограми. 3.4. Право організацій мовлення на свої передачі. 3.5. Проблематика виникнення і здійснення суміжних прав. 3.6. Діяльність організацій, що управляють майновими правами авторів на колективній основі Розв’яжіть тести.	12	18
4	*Тема* Право промислової власності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 4.1 Поняття патентного права і його предмет. 4.2. Принципи патентно-правової охорони. 4.3 Автори винаходів, корисних моделей, промислових зразків. 4.4. Правове становище патентовласників. 4.5. Особливості правового режиму секретних винаходів. 4.6. Обмеження виключного права на винахід, корисну модель і промисловий зразок. 4.7. Оформлення прав на об'єкти патентування. Розв’яжіть тести.	12	18
5	*Тема:* Охорона засобів індивідуалізації Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 5.1. Співвідношення понять "торгівельна марка", "товарний знак", знак для товарів і послуг" та "бренд". 5.2. Обсяг правової охорони торговельної марки. 5.3. Правова природа комерційного найменування (фірма). Способи правової охорони. 5.4. Правова природа географічних зазначень місця походження товару. 5.5. Поняття недобросовісної конкуренції та чинне законодавство. 5.6. Захист ділової репутації Розв’яжіть тести.	12	18
6	*Тема:* Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності та авторських прав Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 6.1. Поняття та порядок реєстрації комп'ютерної програми. 6.2. Компіляція програм для ЕОМ. 6.3. Інститут комерційної таємниці в правовій системі України. 6.4. Правове регулювання охорони наукових відкриттів. 6.5. Охорона сортів рослин, селекційних досягнень. 6.6. Проблематика охорони геному людини Розв’яжіть тести.	10	18
7	*Тема:* Комерціалізація інтелектуальної власності та авторських прав	10	18

	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 7.1. Визначення інтелектуальної власності як оборотного активу підприємства. 7.2. Особливості об'єктів інтелектуальної власності як учасників ринкових відносин. 7.3. Методологічні основи оцінки об'єктів інтелектуальної власності. 7.4. Особливості оподаткування при створенні, придбанні та використанні об'єктів інтелектуальної власності. 7.5. Експертиза об'єктів інтелектуальної власності. 7.6. Види та форми договорів у сфері інтелектуальної власності. 7.7. Обрання оптимального виду ліцензування. 7.8. Ліцензійний договір Розв'яжіть тести.		
8	*Тема:* Захист права інтелектуальної власності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 8.1. Міжнародна охорона інтелектуальної власності. 8.2. Поняття форм, порядку і способів захисту права на об'єкти інтелектуальної власності. 8.3. Судовий і адміністративний порядок захисту. 8.4. Вибір способу захисту порушених прав інтелектуальної власності. 8.5. Відповідальність за правопорушення в сфері інтелектуальної власності Розв'яжіть тести.	10	18
Всього за ОК:		**90**	**144**

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- тестування знань здобувачів за темами;
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування.
- підготовка доповідей,повідомлень.

Підсумковий контроль – ***диференційний залік.***

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. Система інтелектуальної власності та авторського права		
Лекційний курс *	0	0
Практичні роботи*	25	25
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 1	**50,0**	**50,0**

Змістовний модуль 2. Правове регулювання засобів індивідуалізації цивільного обороту, товарів та послуг. Договори у сфері права інтелектуальної власності та авторського		
Лекційний курс *	0	0
Практичні роботи*	25	25
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 2	**50,0**	**50,0**
Всього	**100,0**	**100,0**

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в Одеському національному технологічному університеті.

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів
Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4,5 - 5 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Практична не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (за один модуль згідно відсотку виконання)

9,0-10,0	*90 - 100 %*	відмінно
8,0 -8,9	*74 – 89%*	дуже добре
7,0 – 7,9	*60 – 73%*	добре
5,0 – 6,9	*35 – 59 %*	достатньо
0 – 4,9	*0-35 %*	незадовільно

Підготовка доповідей з презентаціями (оцінка за одну доповідь, планується 3 доповіді на один модуль)

4,1-5,0	Доповідь підготовлена на актуальну тематику, має якісну презентацію та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді на поставлені запитання	відмінно
3,1 -4,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, при відповіді на питання допущені неточності	дуже добре
2,1 – 3,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання неповні, допущені помилки	добре
1,1 – 2,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0 – 1	Доповідь підготовлена на низькому рівні або відсутня	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, , тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань)

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, реферування, конспектування, підготовка доповідей, розв'язання тестів.

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Методи оцінювання об'єктів інтелектуальної промислової власності [Текст] : монографія / Л. О. Іванова, Б. А. Ломовцев, Є. В. Іваненко, П. Б. Ломовцев ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса, 2020. — 84 с.
2. Druzhkova, I. S. Methodical instructions for independent work on the discipline "Intellectual property, basis of patent information and copyright" [Електронний ресурс] : for masters of all specialties full-time and part-time study forms / I. S. Druzhkova ; Department of Sociology, Philosophy and Law. — Odesa : ONAFT, 2020.
3. Лагодієнко В.В., Демченко О.В., Попкова С.О. (2022). Інтелектуальні ресурси як основа розвитку підприємницьких структур. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. Випуск 13, 2022. 92-98. http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/280
4. Лагодієнко В.В. Конспект лекцій з дисципліни " Інтелектуальна власність та захист авторських прав " [Електронний ресурс] : для здобувачів освти технічних та економічних спец. Ступінь вищої освіти доктор філософії / В. В. Лагодієнко, В. А. Шалений ; Каф. управління бізнесом. — Одеса : ОНТУ, 2022. — 82 с.
5. Лагодієнко В.В. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни "Інтелектуальна власність та захист авторських прав" [Електронний ресурс] : для здобувачів освти технічних та економічних спец. Ступінь вищої освіти доктор філософії / В. В. Лагодієнко, В. А. Шалений ; відп. за вип. Н. Й. Басюркіна ; Каф. управління бізнесом. — Одеса : ОНТУ, 2022. — 33 с.
6. Лагодієнко В.В. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни " Інтелектуальна власність та захист авторських прав " [Електронний ресурс] : для здобувачів освти технічних та економічних спец. Ступінь вищої освіти доктор філософії / В. В. Лагодієнко, В. А. Шалений ; відп. за вип. Н. Й. Басюркіна ; Каф. управління бізнесом. — Одеса: ОНТУ, 2022. — 21

9.Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, Корпоративному кодексу ОНТУ, Кодексу академічної доброчесності ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців

Викладач ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри бізнесу і торгівлі

Протокол №1 від 31.08.2026 року

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА

ПОГОДЖЕНО:
Гарант
ОНП «Підприємництво та торгівля»,
д.е.н., професор ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА